

El llenguatge

Fullet i fulletons

25/III/1970

Cal no confondre un follet amb un fullet, mots que, en els parlars del català oriental, tenen una mateixa pronunciació. Com és ben sabut, un follet és un ésser imaginari, ideat per la fantasia popular, habitant del bosc o de l'interior de certes cases i molt amic de fer entremaliadures. El fullet, en canvi, és una obra impresa que consta d'un nombre de pàgines més aviat reduït (hom considera no superior a cinquanta). Però si en lloc de fullet a vegades hi ha qui escriu «follet», no és pas generalment per influència d'aquest altre mot de català —hom no sol relacionar els dos mots— sinó més aviat de la forma castellana «folleto», que és el terme equivalent a fullet. El castellà obtingué, sembla, aquest mot de l'italià, cosa que explica la seva forma, allunyada de la dels altres mots de la família etimològica a què pertany. En català, en canvi, fullet és un derivat de full, exactament el seu diminutiu morfològic. Amb un valor anàleg a fullet s'usen també els termes prospecte i opuscle. Prospecte designa més aviat un fullet de caràcter publicitari o informatiu i opuscle una obra literària o científica de poca extensió.

Per a designar la part d'un periòdic destinada a la publicació fragmentàriament, de novel·les o altres obres literàries, usem un derivat de fullet, fulleton, en què mantenim, a la síl·laba inicial, la u del mot primitiu, vocal, que sovint hom canvia també inicialment en o, a causa de la influència de la forma del castellà «folletin», que algú, a més, no s'està tampoc d'usar, especialment en l'expressió oral. És cert que Moll, al seu Diccionari castellà-català, recull també la forma fulletí però el Diccionari Fabra i la Gran Enciclopèdia Catalana admeten exclusivament fulleton i, anàlogament, únicament fulletonesc, al costat de les dues formes —fulletonesc i fulletinesc— admeses per Moll al seu repertori. Aquest adjectiu vol dir «relatiu o pertanyent al fulleton», és a dir, qualifica un tipus de narració caracteritzat per l'acumulació de peripecies truculentes i inversemblants, per la simplicitat psicològica i pels efectismes melodramàtics. Així fa que s'arribin a usar amb el mateix valor els adjectius fulletonesc i melodramàtic encara que, en rigor, no siguin conceptes sinònims.

Albert Janer